VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU (VZD)

Sodelovanje med svetom delavcev in področjem varstva pri delu v Luki Koper

Miha Uršič
Ekonomska demokracija 2/2025 · junij 2025 · str. 26–28

Pogled pooblaščenca za varstvo pri delu v Luki Koper iz junija 2025.

Podpisani avtor tega prispevka sem že vrsto let zaposlen Luki Koper na različnih delovnih mestih, kar mi je pomagalo pri razumevanju delovnih procesov in poklicni usmeritvi pooblaščenca za varstvo pri delu v Luki Koper. Kot predstavnik delodajalca, ki je pristojen za sodelovanje s svetom delavcev na področju varstva in zdravje pri delu, vam bom poskušal opisati prakso in poglede delodajalca na sodelovanje, lahko bi se reklo tudi soupravljanje na tem izredno pomembnem področju.

Luka Koper, edina slovenska pomorska luka, predstavlja enega od ključnih akterjev v gospodarstvu države. Zaradi **zahtevne narave dela**, ki se izvaja v različnih okoljih – od skladišč in ladijskih privezov do pisarniških prostorov – je vprašanje varnosti in zdravja pri delu v Luki izjemnega pomena. V tem kontekstu ima svet delavcev pomembno vlogo pri sodelovanju s področjem varnosti in zdravja pri delu, saj le tesno sodelovanje zagotavlja optimalne pogoje za delavce ter uspešno zmanjševanje tveganj, povezanih z delovnimi nesrečami in poškodbami.

Svet delavcev v podjetju Luka Koper d.d. ima zelo pomembno vlogo v zagotavljanju varnosti in zdravja delavcev na delovnem mestu. Zaradi specifičnih delovnih pogojev, s katerimi se srečujejo zaposleni v tej pomembni slovenski pristaniški družbi, je **sodelovanje med svetom delavcev in področjem varnosti in zdravja pri delu nujno za vzdrževanje visokih standardov varnosti**. To sodelovanje ne zajema le zagotavljanja zaščite pred poškodbami, ampak vključuje tudi aktivno soustvarjanje delovnih pogojev, ki upoštevajo tako fizične kot psihosocialne dejavnike.

Zakonske podlage in pomen sodelovanja

Pri tem sodelovanju je ključna zakonodaja v Sloveniji, ki temelji na Zakonu o varnosti in zdravju pri delu, v nadaljevanju (ZVZD-1), ki določa osnovna pravila in obveznosti delodajalcev in delavcev glede zakonodaje varnosti in zdravja pri delu. Zakon med drugim nalaga delodajalcem obveznost izdelave ocen tveganja, priprave ustreznih zaščitnih ukrepov ter zagotavljanja primerne opreme in usposabljanja za zaposlene. V skladu s ZVZD-1, je delodajalec dolžan **omogočiti sodelovanje delavcev pri vseh odločitvah**, ki se nanašajo na varnost in zdravje pri delu.

Svet delavcev ima v tem procesu vlogo, da se **v oceno tveganja v največji možni meri vključijo konkretne izkušnje in povratne informacije zaposlenih.**

Sodelovanje sveta delavcev pri izdelavi ocene tveganja

Eno od področij, kjer sodelovanje sveta delavcev igra ključno vlogo, je **izdelava ocene tveganja**. Po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu mora delodajalec zagotoviti, da so tveganja na vseh delovnih mestih pravilno ocenjena. Svet delavcev aktivno sodeluje pri tem procesu, saj zaposleni najbolje poznajo dejanske pogoje dela. Povratne informacije s terena so ključne za zagotavljanje, da ocena tveganja upošteva specifične nevarnosti. Z aktivno vključitvijo predstavnikov sveta delavcev v proces izdelave OT se zagotovi, da je OT izdelana **celovito in objektivno**.

Ročno premeščanje bremen je pogosto naloga zaposlenih v Luki Koper, kar pomeni, da je pomembno ustrezno oceniti tveganja, povezana z poškodbami zaradi nepravilnega dvigovanja ali premeščanja težkih bremen. V procesu ocenjevanja **sodelujejo tudi predstavniki sveta delavcev**, saj ti neposredno sodelujejo pri nalogah, kjer pride do tveganja za poškodbe, in so najbolj primerni za prepoznavanje tveganj, ki jih morda strokovnjaki za varstvo pri delu ne bi opazili.

Sodelovanje pri ocenjevanju težkih pogojev delavcev

V Luki Koper so nekateri delovni pogoji izjemno zahtevni – delavci so izpostavljeni neprijaznim vremenskim razmeram, visokim temperaturam in dolgotrajnemu fizičnemu delu. Svet delavcev je vključen v ocenjevanje teh pogojev, saj lahko s svojimi povratnimi informacijami pripomorejo k **prepoznavanju dodatnih tveganj**, ki niso vedno očitni ob prvem pregledu. Pomembno je, da se pri teh ocenah upoštevajo tudi **psihosocialni dejavniki**, kot sta stres in preobremenjenost, ki lahko prav tako vplivajo na zdravje zaposlenih. Poročila in predlogi sveta delavcev pri tem procesu pomagajo oblikovati konkretne ukrepe za izboljšanje.

Sodelovanje pri izboru osebne varovalne opreme

Za zaposlene v Luki Koper, ki opravljajo delo v različnih okoljih, kot so pristanišča, skladišča in administrativni prostori, je izbira ustrezne osebne varovalne opreme (OVO) ključnega pomena. Kjer s kolektivnimi ukrepi, tehničnimi sredstvi in organizacijo dela ni mogoče poskrbeti za varnost zaposlenih, delavci uporabljajo OVO. Svet delavcev je vključen v proces izbire OVO, saj zagotavlja, da je **oprema ne le skladna z zakonodajo, ampak tudi funkcionalna in udobna za uporabo**. Čelade, zaščitna oblačila, rokavice in zaščitni čevlji morajo biti prilagojeni specifičnim nalogam in potrebam zaposlenih. Svet delavcev pri tem sodeluje pri zagotavljanju, da so vsa varnostna sredstva primerna za delovne pogoje ter da se redno vzdržujejo in zamenjujejo, kadar je to potrebno.

Sodelovanje predstavnikov SD pri sestankih pooblaščencev varstva pri delu

Poleg sodelovanja pri pripravi ocen tveganja in izbiri varovalne opreme je svet delavcev **vključen v redne sestanke pooblaščencev varstva pri delu**. Na teh sestankih se obravnavajo aktualna vprašanja in izzivi na področju varnosti in zdravja pri delu. Na sestankih so prisotni pooblaščenci za varstvo pri delu z vseh terminalov, kot tudi predstavnik uprave družbe **delavski direktor**. Svet delavcev ima pomembno vlogo pri zagotavljanju, da se informacije s terena pravilno prenesejo in obravnavajo. Poleg tega prispevajo k iskanju rešitev za morebitne težave, ki se pojavijo v zvezi z delovnimi pogoji ali poškodbami.

Prenos informacij s terena in spremljanje realizacije ukrepov

Eden od ključnih izzivov pri varstvu pri delu je zagotoviti, da informacije o tveganjih in nezgodah **dosežejo odgovorne osebe v podjetju**. Svet delavcev pomaga pri prenosu teh informacij s terena na področje varnosti in zdravja pri delu, kjer se nato sprejmejo ustrezni ukrepi. To sodelovanje omogoča, da se v družbi hitro odzovemo na nastale težave in implementiramo rešitve, ki zmanjšajo tveganje in verjetnost za nastanek izrednega dogodka ali poškodb. Redno **spremljanje realizacije ukrepov** pa zagotavlja, da so le-ti učinkoviti in skladni z zakonodajo.

Sodelovanje pri ureditvi prehrane v Luki Koper

Delo v Luki Koper zahteva visoko stopnjo fizične aktivnosti, zato je ustrezna prehrana zaposlenih ključnega pomena za njihovo zdravje in produktivnost. Svet delavcev **sodeluje pri ureditvi prehrane**, saj se zaveda pomena uravnotežene prehrane za ohranjanje zdravja in izboljšanje delovnih pogojev. Predstavniki sveta delavcev zagotavljajo, da so obroki kakovostni, dostopni in primerni za zaposlene, ki delajo v težkih delovnih pogojih.

Pregled in spremljanje pogojev za delo

V Luki Koper so zaposleni izpostavljeni različnim delovnim pogojem, bodisi na prostem bodisi v zaprtih prostorih. Zato redno spremljamo pogoje za delo, ki so eden od ključnih dejavnikov, če želimo zaposlenim zagotavljati ustrezne klimatske in ergonomske pogoje. Zaposleni na terenu so pogosto izpostavljeni ekstremnim temperaturam, vlagi in drugim neugodnim dejavnikom. Prav tako je pomembno, da so prostori za delo, bodisi pisarniški bodisi skladiščni, ergonomični in prijazni za daljše sedenje ali stoječe delo. V Luki Koper sledimo najnovejšim načinom ergonomsko prijaznega dela **na podlagi strokovnih študij, v katere je vključen tudi svet delavcev.**

Poročanje in spremljanje varstva pri delu

Poleg rednega sodelovanja pri različnih nalogah svet delavcev **spremlja realizacijo ukrepov** in **pripravlja poročila** o stanju varnosti pri delu v Luki Koper. Na polletnih srečanjih z upravo družbe, uprava svetu delavcev predstavi poročila o poškodbah, nesrečah, delovnih incidentih in drugih varnostnih vprašanjih. Ta poročila so ključna za zagotavljanje, da svet delavcev natančno spremlja izvajanje predpisov in ukrepov ter da se na napake in pomanjkljivosti pravočasno odzove.

Pregled garderob in prostorov za počitek s strani sveta delavcev

Garderobe in prostori za počitek so bistveni za počitek in regeneracijo zaposlenih. Svet delavcev redno pregleduje te prostore, da zagotovi ustrezno opremo in vzdrževanje. Morebitne pomanjkljivosti, kot so: nezadostne zmogljivosti, neprijetni pogoji ali pomanjkanje čiste opreme, se takoj obravnavajo in odpravljajo.

Zahteva za izvajanje predpisanih meritev

V svetu delavcev se skladno z zakonskimi zahtevami redno izvajajo **meritve za hrup, vibracije, svetlobo, kemične škodljivosti itd.** Svet delavcev se aktivno vključuje v pripravo planov, izvedbo ter interpretacijo rezultatov meritev. Takšni ukrepi so potrebni, da se zagotovi, da delovni pogoji ne presegajo zakonsko dovoljenih meja in da so delavci zaščiteni pred škodljivimi vplivi okolja. Svet delavcev spremlja tudi klimatske pogoje na delovnih mestih. V dogovoru s pooblaščenci za VZD je svet delavcev dosegel, da je delujoča klimatska naprava v stroju pogoj za tehnično brezhibnost stroja. V cestnem prometu le-ta npr. ni nujna.

Sodelovanje sveta delavcev v kadrovski komisiji – zaposlovanje

Svet delavcev sodeluje tudi pri **procesu zaposlovanja kot član kadrovske komisije**. Člani sveta delavcev s terena prepoznajo zmogljivosti in vrednote posameznika in s tem že zaposlenim zagotavljajo kakovostne bodoče sodelavce. Podjetju pa dober, prepoznan in izbran kader. V nadaljevanju svet delavcev skrbi za to, da so novo zaposleni ustrezno usposobljeni in da njihova varnost ter zdravje nista ogrožena zaradi neustreznih delovnih pogojev.

Zastopanje sodelavcev pri raznih dogovorih med podjetjem in zaposlenim

Svet delavcev igra tudi pomembno vlogo pri zastopanju interesov zaposlenih v različnih dogovorih, bodisi pri reševanju konfliktov bodisi pri izvajanju soupravljanja v skladu z ZSDU.

Sodelovanje predstavnikov sveta delavcev pri izdelavi pravilnikov

Svet delavcev sodeluje pri pripravi **pravilnikov, ki urejajo pogoje dela in varnosti**, kot so pravilniki o delu na domu ali o kršitvah varnostnih predpisov. Z vključitvijo delavcev v pripravo teh pravilnikov zagotavljamo, da so le-ti praktični in ustrezajo dejanskim razmeram na terenu.

Sodelovanje sveta delavcev s sindikatom glede vsebin varstva pri delu

Svet delavcev redno sodeluje s sindikatom pri obravnavi tem, povezanih z varnostjo in zdravjem. Vsaj pri nas, v Luki Koper, je **zaledje sindikata (SŽPD) pogoj za upoštevanje in polno soupravljanje sveta delavcev**. Takšno sodelovanje je ključno za zagotovitev usklajenih in učinkovitejših ukrepov za zaščito zdravja in varnosti zaposlenih.

Aktivno spremljanje predstavnikov sveta delavcev pri reviziji dokumentov

Svet delavcev spremlja revizijo dokumentov, ki se nanašajo na morebitne kršitve varnostnih postopkov ali zlorabo psiho-fizičnih substanc, kar je ključno za pravočasno zaznavanje tveganj in sprejemanje ukrepov.

Sodelovanje sveta delavcev pri sistematizaciji delovnih mest

Na koncu pa svet delavcev sodeluje tudi pri sistematizaciji ter spremembi sistematizacije delovnih mest. Izkušnje iz operative ter terena so pomemben doprinos stroki pri **oblikovanju smiselnih opisov delovnega mesta** z realnimi nalogami in zadolžitvami. Znano je, da so delovna mesta živa stvar, ki se spreminja skladno z tehnološkim in pravnim razvojem izvajanja dejavnosti podjetja.

Zaključek

Sodelovanje sveta delavcev z operativo družbe in področjem za varnost in zdravje pri delu v Luki Koper **zagotavlja celovit pristop k zagotavljanju varnosti, zdravja in dobrega počutja zaposlenih**, prav tako sodelovanje sveta delavcev in področja VZE v Luki Koper predstavlja temelj za zagotavljanje varnih in zdravih delovnih pogojev za vse zaposlene. Z aktivnim vključevanjem v procese, kot so: ocena tveganja, izbira osebne varovalne opreme, spremljanje delovnih pogojev in poročanje o nesrečah svetu delavcev, svet delavcev **pomaga soustvariti delovno okolje, ki spoštuje zakonske zahteve in zagotavlja optimalne pogoje za delo**. Le z aktivnim sodelovanjem različnih deležnikov je mogoče doseči učinkovito varnost pri delu ter dolgoročno zdravje in dobrobit vseh zaposlenih. Ne smemo pa zanemariti dejstva, da prav aktivno sindikalno delo v Luki Koper utira pot svetu delavcev kot enakovrednem partnerju v soupravljanju podjetja.

O tej bralni različici
Celotno izvirno besedilo in portret; nova bralna postavitev.
Primer iz prakse iz junija 2025. Notranji dogovori podjetja niso splošna zakonska zahteva. Za varnost, strokovne meritve in ukrepe ostaja odgovoren delodajalec; sodelovanje sveta odgovornosti ne prenese nanj.